

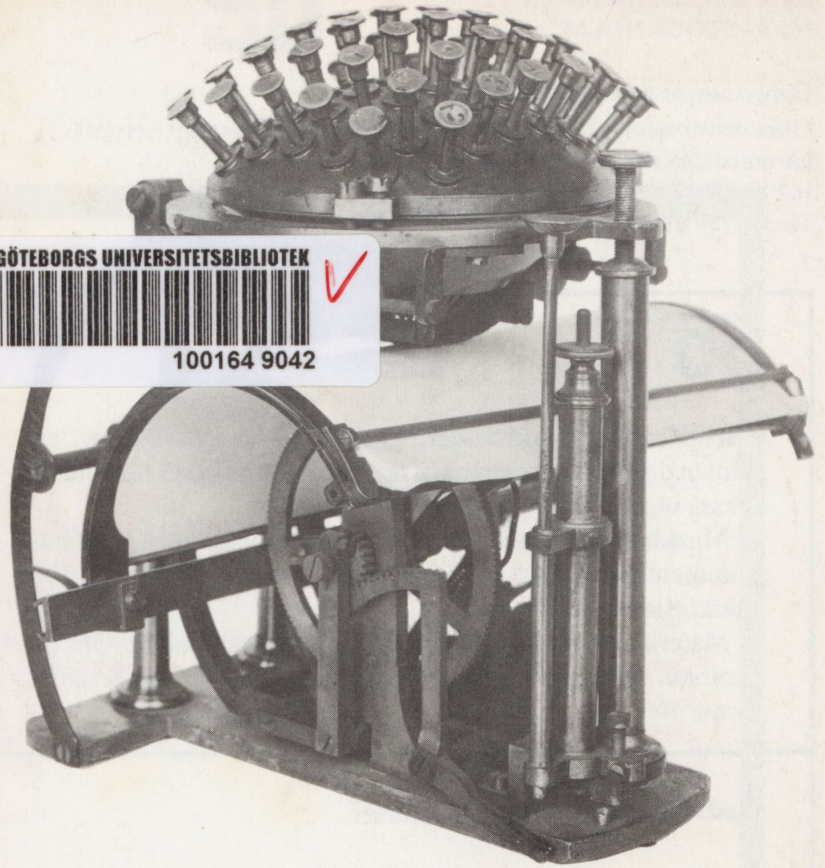

KOMMENTARMATERIAL

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK ✓

100164 9042

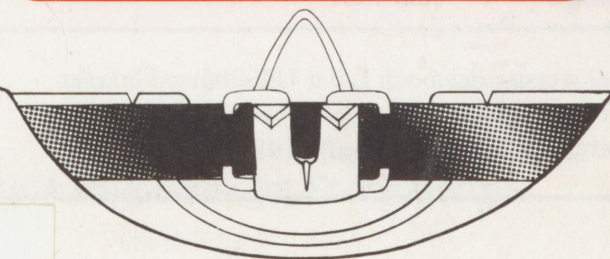

Maskin-skrivning

TIL... EKET

SÖ:s
publikation
Läroplaner
1981:1

Läroplan
140

Liber UtbildningsFörlaget
162 89 STOCKHOLM

Upplysningar och beställningsadress:

Liber distribution
Läromedelsorder
162 89 STOCKHOLM
Tfn 08-739 91 00

SÖ

Läroplan för grundskolan

Läroplan för grundskolan, Lgr 80, består av två delar, en allmän del och ett kommentarmaterial som ansluter till denna. Dessa utges i SÖ:s publikation Läroplaner.

Maskinskrivning är ett av kommentarmaterialen. I denna kommentar till Lgr 80 presenteras material och idéer om maskinskrivning.

Materialet syftar till att ge uppslag till diskussioner ute på skolorna och underlätta den planering som skolorna själva svarar för.

Redaktion	Kerstin Thorsén
Omslag	Bo Sandström (Bild: Tekniska Museet)
Ateljé	Paul Hilber och Bo Sandström
Fotografier	Tekniska Museet: Omslagsbild och s 12–13 Jonas Hallqvist MIRA: s 10, 15, 17, 19
Teknisk produktion	Hans Finnman
Tekniska data	<i>Sättning</i> Univers 10/12 <i>Tryckmetod</i> Offset <i>Papper</i> 100 g Matt Offblade <i>Bindning</i> Klammerhäftad
Presslagd	Juni 1981

© Skolöverstyrelsen och Liber UtbildningsFörlaget
ISBN 91-40-70651-6 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Risbergs Tryckeri, Uddevalla 1981

Skolöverstyrelsen]

Sö

Kommentarmaterial Lgr 80

Maskin- skrivning

Liber UtbildningsFörlaget Stockholm

GÖTTORP
UNIVERSITETSBIBLIOTEK
BIBLIOTEKET I MÖLNÄS

1981

Innehåll

Förord	5
Bakgrund	6
Erfarenheter från försöksverksamhet på mellanstadiet	7
Resurstimmar i maskinskrivning på högstadiet	7
Den lokala planeringen	9
Träning för alla elever	11
Fortsatt frivillig träning	11
Samverkan över ämnesgränserna	14
”Man ser lättare om det är rätt”	15
Försöksverksamhet i åk 3	16
Maskinskrivning – populärt ämne	17
Skrivmaskinen en hjälp vid muntlig redovisning	17
Maskinskrivning i engelskan	18
Viktigt att bli läst!	18
I elevernas takt	18
Genväg till läsförståelse	20
Erfarenheter av maskinskrivning för elever med läs- och skrivsvårigheter	21
Läs- och skrivsvårigheter	21
Försöksverksamhet i Norrköping	22
Metod och textmaterial	22
Resultat och diskussion	23

Förord

Föreliggande kommentarmaterial i 1980 års läroplan för grundskolan utges av SÖ med stöd av följande förordning:

Förordning om kommentarmaterial i 1980 års läroplan för grundskolan

utfärdad den 23 april 1981.

Enligt 1 § förordningen (1980:64) om mål och riktlinjer i 1980 års läroplan för grundskolan skall en ny läroplan gälla för grundskolan från och med läsåret 1982/83. Enligt 2 § samma förordning skall i läroplanen ingå kommentarmaterial.

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 6 februari 1981 kommit in med förslag till kommentarmaterial.

Regeringen föreskriver att i 1980 års läroplan för grundskolan skall ingå kommentarmaterial rörande maskinskrivning av den lydelse som framgår av bilaga till denna förordning.

Regeringen kommer senare att fastställa det ytterligare kommentarmaterial som kan behövas.

Skolöverstyrelsen skall snarast kungöra denna förordning i skolöverstyrelsens publikation Läroplaner.

Förordningen träder i kraft två veckor efter den dag då förordningen enligt uppgift på den utkommit från trycket i nämnda publikation.

På regeringens vägnar

BRITT MOGÅRD

Peter Honeth

Stockholm i juni 1981

Skolöverstyrelsen

**SÖ:s publikation
Läroplaner 1981:1**
Utkom från trycket
den 30 juni 1981

Bakgrund

Riksdagen har beslutat att varje elev i grundskolan bör få ett visst antal träningstillfällen i maskinskrivning och att kommunerna skall erbjuda eleverna sådana träningstillfällen. Hur mycket tid som bör anslås för denna träning och hur den skall läggas upp bestäms lokalt. Resurser för träning i maskinskrivning tas ur den del av förstärkningsresursen som är avsedd för andra insatser än undervisning.

Enligt kursplanen i maskinskrivning i Lgr 80 ingår maskinskrivning i grundskolans undervisning därför att

maskinskrivning är en vardagsfärdighet som eleverna bör behärska och som de har nytta av i skolan, som enskilda medborgare, i kommande arbete och vid fortsatta studier.

Därtill kommer att datortekniken tränger in på en rad olika områden, och det gör att allt fler människor i framtiden behöver behärska ett tangentbord. Genom att både pojkar och flickor lär sig att använda maskinen som ett skrivredskap, kan även attityden till maskinskrivning som ett arbete främst för kvinnor förändras. Maskinskrivning är alltså viktigt även från jämställdhetssynpunkt.

Det är önskvärt att träningen kan börja redan på mellanstadiet och på ett naturligt sätt ingå i elevernas övriga skolarbete. Maskinskrivning kan väljas som fri aktivitet och kan även ingå i tillvalskurser på högstadiet.

Erfarenheter från försöksverksamhet på mellanstadiet

Försök med maskinskrivning i årskurs 6 har under flera år bedrivits i 15 kommuner. Utvärderingen av verksamheten visar, att såväl elever som lärare och skolledning är mycket positiva till försöken. Undervisningen i maskinskrivning har bedrivits i halvklass på så sätt att svenskämnet schemalagts parallellt med maskinskrivningen. Eleverna har fått grundläggande färdigheter som de sedan har kunnat tillämpa även i andra ämnen. Utvärderingen visar också att försökselevernans prestationer i svenska långt ifrån blivit sämre trots viss nedskärning av tiden för svenskämnet. Maskinskrivningen har tvärtom positivt påverkat elevernas ordkunskap, läsförståelse, stavning och interpunktion. Halvklassmodellen har också givit klassläraren möjlighet att arbeta med en mindre grupp i svenska, vilket man sett som en fördel.

Resurstimmar i maskinskrivning på högstadiet

På högstadiet har maskinskrivning bedrivits under de sk resurstimmarna enligt Lgr 69, och olika modeller för hur dessa kan utnyttjas har vuxit fram ute i skolorna. Gemensamt för de flesta har varit samverkan med ämnet svenska, där t ex momentet praktiska skrivelser har genomförts i maskinskrivningsundervisningen. Halvklassundervisning i maskinskrivning har också lagts mot bl a matematik, teckning, musik samt natur- och samhällsorienterande ämnen. En del skolor har haft "rullande schema" för en kortare inlärningsperiod, och maskinskrivning har då delat undervisningstid med olika ämnen.

Ju bättre förkunskaper eleverna haft, desto bättre har resurstimmarna kunnat utnyttjas. Det bästa resultatet har följaktligen nåtts i skolor där eleverna redan på mellanstadiet fått lära sig grunderna i maskinskrivning. Även på högstadiet har samverkan med svenska givit ett gott resultat. Vissa metodiska problem har uppstått i de fall då eleverna inte haft tid avsatt för inläring av rätt fingersättning och anslagsteknik utan skickats till maskinskrivningssalen med uppgift att skriva ut redovisningar och rapporter utan att ha denna basfärdighet.

Även resurstimmarna i maskinskrivning enligt Lgr 69 har utvärderats. Därvid har framkommit att om undervisningen skall ge önskat resultat är det nödvändigt att

- orientera eleverna om värdet av att kunna skriva maskin
- informera eleverna om vilka tider de har tillgång till maskinskrivningssalen
- informera samtliga lärare i skolan om uppläggningsen av undervisningen i maskinskrivning.

Vissa elevgrupper har visat sig ha särskilt stor nytta av att kunna skriva maskin.

Elever med *syn- och hörselskador* har visat goda resultat i maskinskrivning. Den tillfredsställelse eleverna känner över att behärska skrivmaskinen är väl känd, och maskinskrivningen blir här ett naturligt stöd för övriga ämnen.

Maskinskrivningen har också stor betydelse för elever med *andra fysiska handikapp* liksom för elever från *särskolan*.

För *invandrarelever* har maskinskrivning med framgång använts vid individuell träning i svenska. Det är en fördel för dessa elever att få skriva maskin redan på låg- och mellanstadierna, där dock bristen på maskiner ofta är ett hinder.

Försök har gjorts med maskinskrivning redan från årskurs 3 för att hjälpa elever med läs- och skrivsvårigheter. Elevernas självförtroende stärks och rädslan att misslyckas övervinns i många fall (se Bilaga 1).

I vissa skolor har man prövat att ge elever med *läs- och skrivsvårigheter* undervisning i maskinskrivning kombinerad med träning i läsning och stavning i stället för traditionell stödundervisning. Den utvärdering som gjorts visar att eleverna förbättrat sina färdigheter i svenska betydligt (se Bilaga 2).

Den lokala planeringen

Den lokala planeringen skall utgå från de riktlinjer som anges för maskinskrivning i Lgr 80. Planeringen bör utgå från en grundläggande träning som omfattar alla elever och därefter fortsatt frivillig träning.

Eftersom inga centrala bestämmelser finns om maskinskrivningens omfattning får denna bestämmas lokalt. På grund av ämnets art är det naturligt att man gör en uppdelning i *inläring* – rätt fingersättning och anslagsteknik – och *färdighetsträning*.

Försöksverksamheten visar att ett inlärningsmoment om 10–15 lektioner är ett minimum för att eleverna skall lära sig grunderna när det gäller rätt fingersättning och rätt anslagsteknik enligt den s k "kännmetoden", dvs utan att se på tangenterna. De får samtidigt lära sig att använda skrivmaskinen på ett rationellt och ergonomiskt riktigt sätt. Läraren bör hela tiden kontrollera elevernas skrivteknik och ägna särskild omsorg åt elever med motoriska svårigheter. För elever med fysiska handikapp finns en del tekniska hjälpmedel som kan underlätta inläringen.

Redan under *inläringen* är det lämpligt att gå igenom reglerna för systematisk maskinskrivning enligt svensk standard. Eleverna får då från början lära sig att utnyttja papperet rationellt och göra snygga och överskådliga utskrifter. Detta är speciellt viktigt när man skriver ut brev, redovisningar, tabeller etc. Det är också en fördel om eleverna tidigt lär sig behärska t ex tabulatore.

Om eleverna lärt sig rätt skrivteknik redan på mellanstadiet, når man den fördelen att de kan tillämpa sin färdighet när de börjar på högstadiet. Om eleverna inte har tillgång till skrivmaskiner på mellanstadiet, är det en fördel om inlärningsmomentet kan läggas på höstterminen i årskurs 7, så att eleverna kan dra nytta av sin färdighet under hela högstadiet.

Träning för alla elever

Försöksverksamheten visar att maskinskrivning med fördel kan schemaläggas mot ämnet svenska på mellanstadiet. En del av klassen undervisas då av maskinskrivningsläraren och den andra delen av klassläraren t ex en veckotimme under ett läsår. På detta sätt får man en fast organisation, och maskinskrivningen kan också ganska snart utnyttjas som ett inslag i elevernas arbete i svenska. Maskinskrivningen på mellanstadiet kan också med fördel planeras som en fri aktivitet.

Om eleverna börjar skriva maskin i årskurs 7, kan inlärningsmomentet schemaläggas en veckotimme i halvklass mot t ex svenska eller något orienteringsämne. Se vidare avsnittet Samverkan över ämnesgränserna. Inläringen kan också förläggas till tid för fria aktiviteter.

Färdighetsträningen på högstadiet ger eleverna möjlighet att använda sin färdighet i samverkan med andra ämnen, bl a under tema- och projektstudier. Eleverna får då lära sig att skriva ut sina redogörelser, slutredovisningar och liknande och att duplicera dem för utdelning till kamrater och andra berörda.

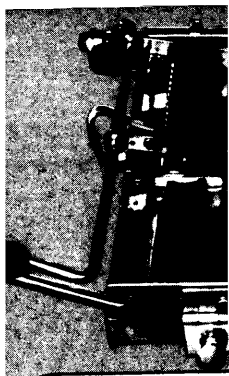
Elevernas arbete underlättas givetvis om maskinskrivningssalen och läraren är tillgängliga i stor utsträckning. Här behövs en noggrann planering och samverkan mellan lärarna i olika ämnen. Om man schemalägger den tid då maskinskrivningssalen är öppen för de olika årskurserna, är det önskvärt med en viss flexibilitet, så att klasserna kan byta lektionstid sinsemellan när det behövs.

Fortsatt frivillig träning

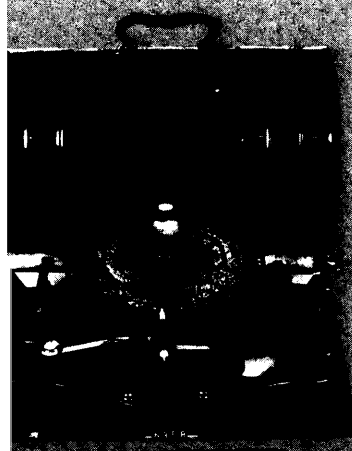
Eleverna kan även få fortsatt träning i samband med olika arbetsuppgifter, t ex

- föreningsarbete
- skoltidningar
- program för friluftsdagar
- redovisningar av studiebesök
- elevrådsarbete
- arbete med läxor under håltimmar

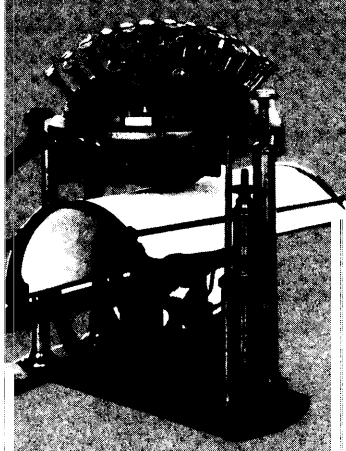
Den fortsatta träningen för de elever som vill arbeta vidare med maskinskrivning kan organiseras inom *tillvalskurser* och *fria aktiviteter* i samtliga årskurser på högstadiet. För de elever som väljer maskinskrivning som fri aktivitet är två veckotimmar per termin en undre gräns om man vill nå ett bra resultat.

Sampo
1895

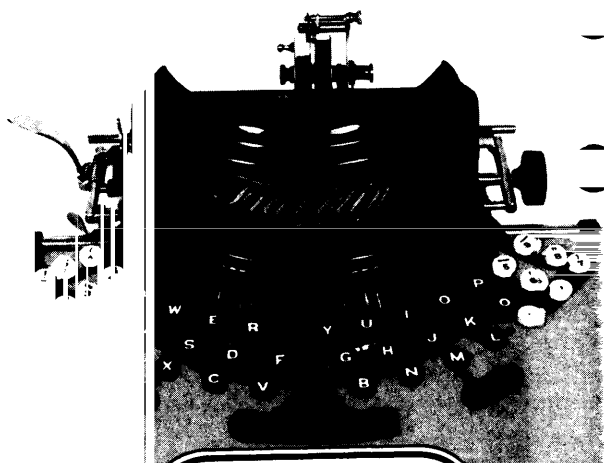
Liliput
1907

Malling-Hansen
1865

Ännu långt in på 1900-talet hände det att människor föll i stum förundran över de 'tryckta' brev, som affärsföretag och ämbetsverk sände ut. Man hade svårt att föreställa sig skrift som någonting annat än pennskrift. En maskinskriven text är ju för en ovan betraktare mycket lik en tryckt trots att en skrivmaskin är helt annorlunda byggd än en tryckmaskin.

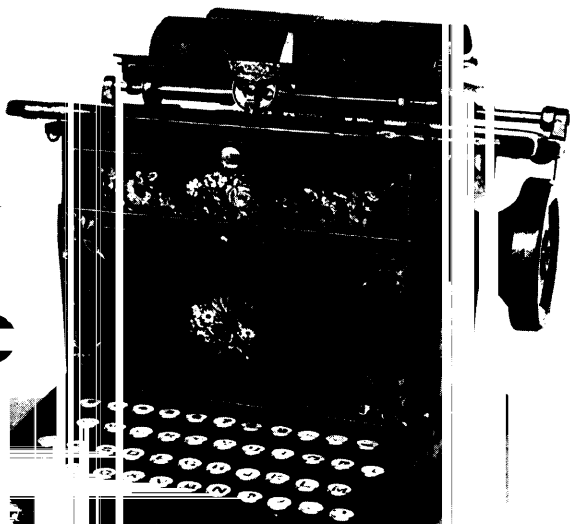
Boktryckarkonsten, dvs tryckning med lösa bokstavstyper sammansatta till s k tryckformar, uppfanns i mitten

Franklin
1900

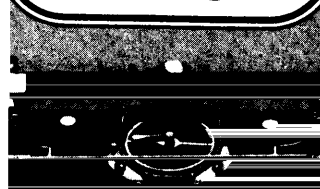
av 1400-talet av tysken Johann Gutenberg. Det dröjde bortåt 300 år innan man försökte göra en maskin som kunde låta varje typ, en efter en, göra märke på ett papper.

På detta uppslag visas några av de skrivmaskiner som förekom i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.

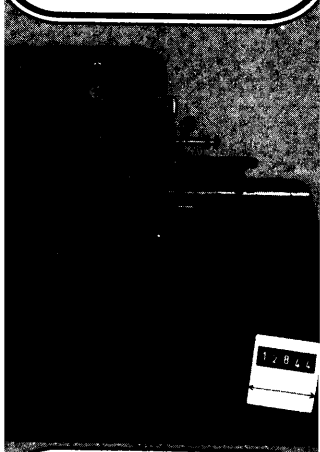

Remington
1878

Blichensderfer
1893

Hammond
1890

Mignon
1905

Samverkan över ämnesgränserna

Enligt läroplanens mål skall träningen i maskinskrivning ske i nära kontakt med undervisningen i andra ämnen. Detta gäller särskilt den fortsatta träningen.

Samverkan med

Svenska

Exempel på arbetsuppgifter

direktutskrift av egenhändigt författade texter, skoltidningar, bildbeskrivningar, brevpuppställningar, kuvertskrivning, brev till myndigheter, protokoll, stavning, ordkunskap, användningen av skilletecken, avstavning

Svenska/Bild

utställningar, väggtidningar, texter i samband med filmer och bildband

Främmande språk

ordlistor, enklare textstycken, redovisningar av olika slag, bildtexter t ex i samband med collage och utställningar

Orienteringsämnen

redovisningar, tabeller, utställningar

Övriga ämnen

instruktioner, modellbeskrivningar, recept, sångtexter, gymnastikprogram

Vid utskrift på maskin stimuleras eleverna också till ett omsorgsfullt arbete när det gäller formulering, stavning, interpunktion osv. De lär sig hur en text skall disponeras för att bli klar och överskådlig. Att kunna lämna ifrån sig ett lättläst och prydligt arbete känns tillfredsställande och stärker självkänslan.

Bilaga 1.

”Man ser
lättare om
det är rätt”

Elever med läs- och skrivsvårigheter kan komma över sin aversion mot bokstavsarbete om de får använda skrivmaskin i skolarbetet, skriver högstadielärare Birgitta Palmberg.

Under tre år har hon lett en försöksverksamhet med elever som fått lära sig skriva maskin redan från åk 3 och sedan använda maskinen i det övriga skolarbetet.

Numera kommer en betydande del av eleverna från mellanstadiet upp till högstadiet utan att kunna läsa tillräckligt bra för att tillgodogöra sig undervisningen där. Jag har som klassföreståndare på högstadiet smärtsamt fått uppleva hur omöjligt det är att i stora klasser lirka fram självförtroendet hos elever, som sedan länge gett upp varje hopp om att lyckas i skolan. Därför ville jag ta reda på om det verkligen är nödvändigt av skolan att skapa en sådan aversion mot bokstäver hos barn, som inte har - i takt med sina jämnåriga - mognat för att skriva svenska.

Jag märkte vid flera tillfällen att barn med typiska läs- och skrivsvårigheter fann bokstavsarbetet mycket lättare, när de fick tillgång till skrivmaskin. Jag undrade då om barn kanske kunde lära sig skriva maskin redan från åk 3 eller 4, för att sedan under resten av sin skoltid kunna använda skrivmaskinen i det vanliga skolarbetet. (Professor Eve Malmquist ledde i slutet av 50-talet ett försök där barn i åk 2 och 3 lärde sig skriva maskin utan att titta på tangenterna. Men dessa barn fick inte tillfälle att senare använda sina kunskaper i maskinskrivning i skolarbetet.)

Försöksverksamhet i åk 3

År 1976 inledde jag en försöksverksamhet i en stockholmskola. Experimentgruppen bestod av en klass i åk 3. Som kontrollgrupp tog vi med hjälp av Wigfors läsförståelsetest (1944) ut matchande par ur ett liknande bostadsområde i en grannkommun. När eleverna gjorde standardproven på vårterminen i trean visade det sig att de bägge gruppernas provresultat blev likvärdiga. Denna kontroll av uttagningstestets tillförlitlighet är av intresse, då de bägge grupperna åter kommer att jämföras genom standardproven i åk 6.

Standardproven i åk 3 visade, att maskinskrivningsklassen uppnådde lika goda färdigheter i svenska som kontrollgruppen, trots att den av svensktimmar använt en halvklasstimme per vecka till att skaffa sig denna extra färdighet.

Maskinskrivning - populärt ämne

Genom att flera gånger under årskurs 3 och 4 låta eleverna vid ett multipel choice förfarande visa vilka skolaktiviteter de föredrog fick vi veta att maskinskrivning höll sig bland de tre, fyra populäraste ämnena i klassen. Vidare visade den undersökningen att ämnet skisskrivning ökade i popularitet i experimentklassen. Förhållandet var det motsatta i gruppen utan maskinskrivning. Vid de tillfällena, då grupperna skrev skisser över samma ämnen, skrev experimentgruppen betydligt längre skisser och till skillnad från kontrollgruppen fanns det inte vid något tillfälle elever som helt vägrade att skriva.

Skrivmaskinen en hjälp vid muntlig redovisning

Klassen går nu i sexan och de har under mellanstadiet använt skrivmaskinerna i många sammanhang. Inom orienteringsämnena har de gjort böcker med fin layout. De har använt plakatskrivmaskin, när de redovisat i form av väggtidningar. Eleverna skriver också med förkärlek stödorden till de

muntliga redovisningarna på maskin, för som en elev uttryckte det: "När man har skrivit de svåra namnen på maskin, kommer man ihåg dem och behöver inte titta på lappen."

Maskinskrivning i engelskan

Vid intervjuer med eleverna har det framkommit att de anser sig ha speciell nytta av skrivmaskinerna när de arbetar med engelskan. Läsorna förbereds genom att glosor och understrykningar skrivs av på maskin. När jag frågade eleverna, varför de var så säkra på att maskinerna var bra för just engelskan, svarade många av dem att: "man måste koncentrera sig så när man skriver av."

Eleverna tycker att maskinskrivning är ett jobbigt ämne "för man kan aldrig tänka på något annat då." Trots detta kan bara tre av klassens 30 elever tänka sig att avstå från maskinerna. Vid prov i engelska har en del av klassen ibland fått genomföra skrivningen på maskin. Speciellt de elever, som tidigare ansågs ha läs- och skrivsvårigheter, har då valt skrivmaskinen. "Då ser man lättare om det är rätt."

Viktigt att bli läst!

Många arbetsuppgifter i svenskboken kan med fördel utföras på maskin, t ex övningar i rättstavning och i att slå i ordlista. Av arbetsintensiteten att döma har de mest meningsfulla uppgifterna varit de gånger klassen har renskrivit skisser för alla eleverna på stencil för att göra en bok att ta hem till föräldrarna. Det är viktigt att bli läst! - Detta faktum utnyttjas av Freinet-skolornas lärare som en hävstång för att ge eleverna ett verkligt självförtroende. - Liknande effekter kan man nå med skrivmaskiner och stenciler.

I elevernas takt

Barnen har lärt sig skriva enligt touchmetoden. De har sedan starten fått undervisning i maskinskrivning en timme per vecka i halvklass. Klassläraren har betraktat det som en tillgång att få en mindre

undervisningsgrupp två gånger i veckan. Timmen har oftast tagits från svenskämnet. Jag är angelägen om att det nya ämnet inte ska bli ytterligare ett bidrag till bördan av misslyckanden för många elever. Därför har jag gått mycket sakta fram så att ingen skall känna sig frånsprungen. Den första terminen fick alla skriva efter min diktamen ungefär en kvart av lektionen. Därefter skrev de av "Det är roligt att skriva maskin", (A Borg och M Fisher, Liber). Boken är ursprungligen gjord för särskolan och har få övningar och gles text.

Eleverna har hittat på egna övningar på de bokstäver, som de lärt sig. - Det är inte lätt att göra meningar när man bara kan t ex 14 bokstäver. - Sedan har de skrivit ut sina texter på stencil och jag har fått en rik källa av övningar att ta till för de snabba i klassen. På detta sätt har det blivit svårt för eleverna att jämföra med varandra. Alla intresserade har fått vara författare och vi har inte gått vidare förrän alla varit säkra. Att bli läst eller avskriven har varit mycket angeläget för eleverna. Det är min övertygelse att självförtroende är en viktig nyckel till att lyckas i skolan.

Denna långsamma takt gör att man inte hinner lära in alla bokstäverna på mindre än tre terminer. Det hade varit lätt att gå fortare fram. Men då hade många gett upp. Är det inte ofta just de, som bäst skulle behöva kunskapen i maskinskrivning, som inte klarar klassens takt och ger upp när de får chansen att lära sig det på högstadiet?

Genväg till läsförståelse

Det är viktigt att undervisningen i maskinskrivning, som enligt den nya läroplanen kan förläggas till mellanstadiet, sköts av lärare med pedagogisk utbildning i maskinskrivning. Ty, när läsning och skrivning kan börja kännas panikartat omöjlig i trean eller fyran, kan maskinskrivningens annorlunda arbete vara en oväntad genväg till läsförståelse. Oväntad, just därför att en elev mognadsmässigt kan ha kommit ifatt, men inte är låst av rädslan att misslyckas när den tar itu med bokstäverna på detta nya sätt.

Om maskinskrivning sätts in på ett tidigt stadium, får mellanstadielärarna ett utmärkt verktyg för att fullfölja det individualiserade arbetssättet, som bl a LTG möjliggör på lågstadiet.

Det finns stora möjligheter att undervisa i maskinskrivning så att de snabba eleverna får jobba intensivt, utan att de långsammare blir efter. Skoldebatten idag rör sig mycket om att träna basfärdigheter och att ta vara på begåvningar. Det finns många metoder att göra detta. Det här är en. Experimentet pågår nu i ytterligare tre klasser i Stockholm.

Erfarenheter av maskinskrivning för elever med läs- och skrivsvårigheter (Tidigare publicerade i sammandrag i Pedagogiska meddelanden från SÖ 1980:1)

Läs- och skrivsvårigheter

Ett stort antal elever går ut från grundskolan utan att ha funktionella läs- och skrivfärdigheter. Orsakerna till detta kan vara många, men problemen som de för med sig är desamma, t ex

- oförmåga att sköta egna nödvändiga skrivelser
- känsla av mindervärdighet
- kontaktlöshet.

Under skoltiden hamnar elever med läs- och skrivsvårigheter ofta i en ond cirkel. De har svårt att hinna med på lektionerna, hinner inte läsa så långt som de andra, hinner inte skriva så mycket och tappar därför intresset. Utan intresse för skolarbetet gör de inga framsteg. Det finns till och med elever som presterar sämre i årskurs 9 än de gjorde i årskurs 6. De har alltså gått bakåt i sin läs- och skrivförmåga under högstadiet.

För många av dessa elever är handstilen ett problem. Deras motvilja mot papper och penna kan ha blivit så stor att de strängt taget aldrig skriver. För dessa elever kan det vara värdefullt att med skrivmaskinens hjälp få arbeta med sina svårigheter i svenska beroende på

- att en bokstav endast slås an i stället för att formas med penna
- att resultatet blir prydligt och läsligt vilket ger ny arbetsmotivation
- att de som trots intensiv läs- och skrivträning under flera år misslyckats, stimuleras av det nya i undervisningssituationen.

Försöksverksamhet i Norrköping

Elever med läs- och skrivsvårigheter vid Enebysskolan i Norrköping har under de senaste två åren haft möjlighet att i stället för traditionell stödundervisning i svenska få maskinskrivningsundervisning kombinerad med träning i stavning och läsning.

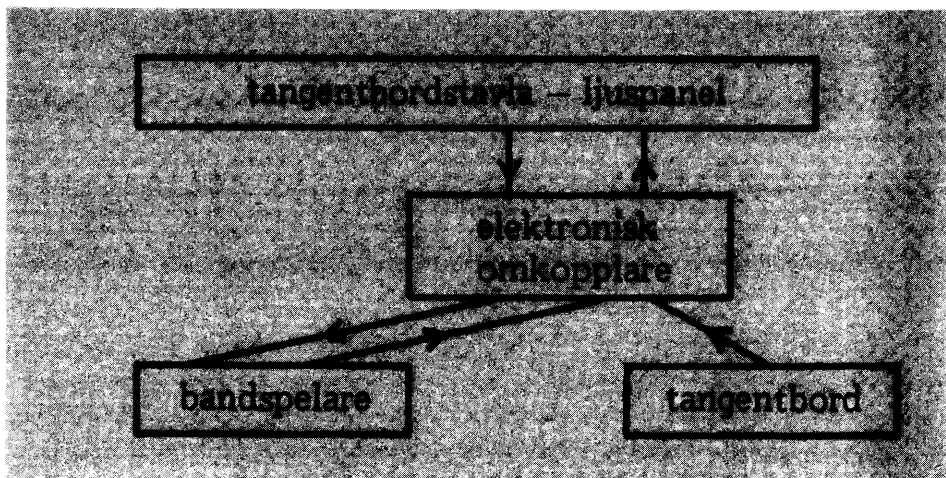
Norrköpings kommun har i samarbete med skolöverstyrelsen bedrivit denna försöksverksamhet. Försöket har varit inriktat på att dels utprova värdet av att undervisa i maskinskrivning med hjälp av en audiovisuell anläggning och dels att utarbeta ett lämpligt basmaterial - program.

Metod och textmaterial

Undervisningsmetoden som har använts bygger på att eleverna skriver i en bestämd rytm tillsammans. De följer diktering av ord, ljud för ljud, och ljusimpulser på en tangentbordstavla - ljuspanel. I början går inläringen långsamt men med säkerheten ökar också takten.

Anläggningen består av följande delar: bandspelare, tangentbord, ljuspanel - tangentbordstavla och en elektronisk omkopplare.

Anslag på tangentbordet eller impuls från kassettband ger impuls så att den tangent som slås ned ger impuls till motsvarande symbol på ljuspanelen att lysa upp.

Texterna är särskilt utarbetade med tanke på dessa elevers svårigheter och speciella fel. Träningsorden är alldagliga, högfrekventa och i början av programmet ljudenliga.

Resultat och diskussion

Styrkan i denna maskinskrivningsmetod är den att så många sinnen tas i bruk. Eleven hör ljudet, ser bokstaven lysa upp på tangentbordstavlan - ljuspanelen, säger ljudet, slår an tangent och litet senare läser sin egen text. Kopplingen ljud - bokstav får maximal träning. Eleven uppfattar ljudträningen som en naturlig del av maskinskrivningsundervisningen.

Den utvärdering vi gjort av elevgruppernas resultat visar att eleverna förutom att de lärt sig använda det inre tangentbordet dessutom betydligt förbättrat sina färdigheter i svenska.

Vi har många gånger under försöket kunnat konstatera att elever lyckats bryta sin "onda cirkel" och fått ny motivation till att arbeta med sina svårigheter i svenska.

No

Ma

Eva Hedberg

OTEK
NDAL

Maskin- skrivning

Läroplanen för grundskolan. Lgr 80, består av två delar, en allmän del och ett kommentarmaterial som ansluter till denna. Dessa utges i SÖ:s publikation Läroplaner.

Maskinskrivning är ett av kommentarmaterialen. I denna kommentar till Lgr 80 presenteras material och idéer om maskinskrivning.

Materialet syftar till att initiera diskussioner ute på skolorna och underlätta den planering som skolorna själva svarar för.

KOMMENTARMATERIAL

SÖ:s
publikation
Läroplaner
1981:1

 Liber
UtbildningsFörlaget

ISBN 91-40-70651-6

Skolan
Körning
Maskin